

Kijkwijzer Architectuur

1.- Wat zie je. hoe verhoudt het gebouw zich met de omgeving?

- ◆ opgenomen in omgeving
- ◆ contrast met omgeving
- ◆ gebouw domineert de omgeving
- ◆

Opdrachtgevers vragen architecten vaak om een opvallend gebouw neer te zetten
Wanneer een nieuw gebouw in de oude binnenstad wordt ingepast, staat de architect voor de keuze zijn gebouw hieraan aan te passen of juist een zo groot mogelijk contrast te zoeken

2.- Wat zie je: welke materialen vallen op? (Kies een of meer)

- ◆ baksteenmetselwerk
- ◆ beton
- ◆ kunststof
- ◆ natuursteen
- ◆ staal (of ander metaal)
- ◆ glas
- ◆ pleisterwerk
- ◆ hout
- ◆ opvallende materiaalcombinaties

De keuze van materiaal draagt bij tot de betekenis die we aan een gebouw toekennen. Bij een groot bankgebouw worden vaak luxe materialen gebruikt, zoals marmer. Metselwerk met bakstenen is typisch Hollands en geeft de gebouwen een vertrouwd uiterlijk Moderne architecten passen vaak ongebruikelijke materialen en materiaalcontrasten toe

3.- Wat zie je: wat is de grondvorm van het gebouw?

- ◆ grote “doos” vormen
- ◆ structuur van blok vormen
- ◆ organische vormen

De grondvorm van een gebouw is vaak kenmerkend voor een bepaalde periode: Tijdens het neo-classicisme worden er eenvoudige grondvormen gebruikt; kubus, bol, cilinder, ‘doos’ vorm. Deze eenvoudige ‘doos’ vorm is ook kenmerkend voor het modernisme en bepaalt veel van de architectuur tussen 1930 en 1980 Structuralisten werken met kleinere - vaak geometrische - vormen die gestapeld worden in een structuur waarin herhaling, ritme en variatie een rol speelt Organische vormen zijn niet-geometrische vormen die ontleend zijn aan de natuur, ooit geïntroduceerd door de Spaanse architect Gaudi

4.- Wat zie je: hoe verhoudt zich de facade met de rest van het gebouw?

- ◆ facadebouw; façade domineert de rest van het gebouw
- ◆ façade en bouwvolumes vormen een geheel
- ◆ geen echte façade; bouwvolumes bepalen het uiterlijk van het gebouw

Over façadearchitectuur spreken we wanneer weinig verband bestaat tussen de voorgevel (façade) en de rest van het gebouw. De ruimten achter de "pronkgevels" zijn niet zo bijzonder. Bij façadearchitectuur begint een architect met de buitenkant van het gebouw; de façade domineert het ontwerp, van binnen is de afwerking veel eenvoudiger. In de neo-stijlen van negentiende eeuw is deze architectuur gebruikelijk.

Tijdens het neo-classicisme is de tempelfaçade kenmerkend, net als de toepassing van de klassieke zuilenorde, gladde wanden en een monumentale architectuur welke macht uitstraalt. Later begonnen architecten van binnenuit, dus het gebouw als optelsom van kamers, ruimtes of bouwvolumes. Niet symmetrische en niet vlakke gevels zijn dan vaak het resultaat. zoals bij het Rietveld Schroderhuis in Utrecht.

5.- Wat zie je: valt de entree van het gebouw op?

- ◆ entree krijgt veel nadruk Hoe?
- ◆ Entrée weinig opvallend
- ◆ Gebouw mist centrale entree. Waarom?

Barokke gebouwen uit de zeventiende eeuw hebben vaak een opvallende entree, met bijvoorbeeld veel trappen. Een indrukwekkende entree verhoogt de status van een gebouw. Tegenwoordig zijn entreepartijen vaak wat bescheidener van opzet of ontbreekt zelfs een centrale ingang, zoals bij Muziekcentrum Vredenburg in Utrecht. om de drempel tussen de straat en het gebouw zo klein mogelijk te maken.

6.- Wat zie je: wat valt op aan de constructie?

- ◆ duidelijk zichtbare skeletbouw
- ◆ skeletbouw verborgen achter gordijnwand
- ◆ geen skeletbouw, maar dragende muren.

In de moderne architectuur is bijna altijd sprake van skeletbouw. Het skelet, bijvoorbeeld van betonnen kolommen, houdt dan het gebouw overeind.

Het gebouw stort niet in als er muren worden weggebroken. Een architect staat voor de keuze het skelet 'eerlijk' zichtbaar te laten of het te verbergen, bijvoorbeeld achter een dun vlies van glas en plaatwerk.

7.- Werkwijze. waardoor heeft de architect zich laten leiden?

- ◆ functionele architectuur: less is more”
- ◆ bestaande tradities, oude stijlen less is a bore
- ◆ veel niet functionele extra's

'Less is more' is de slogan van het modernisme. Hoe kaler de architectuur hoe mooier 'Less is a bore” is de slogan van het post modernisme en betekent dat er niet-functionele zaken, zoals decoraties, aan het gebouw mogen worden toegevoegd Vooral in de negentiende eeuw maar tegenwoordig ook weer, gebruiken architecten vaak vroegere stijlen (klassiek, middeleeuws of renaissance) voor nieuwe gebouwen, zoals bij het Centraal Station in Amsterdam. Het hedendaagse gebruik van klassieke elementen noemen we Post-Modernisme.

8.- Functie. verwijst de architectuur naar gebruiksfunctie van het gebouw?

- ◆ het gebouw sluit aan bij de traditionele vorm. Welke?
- ◆ Ja, niet traditioneel, maar wel herkenbaar. Hoe?
- ◆ Nee, gebouw zou ook andere functie kunnen hebben

Weinig architecten houden vast aan traditionele vormen, zoals bijvoorbeeld een kerk met een klokkentoren dat is. Lange tijd is het gewoonte geweest de gebruiksfunctie een geringe rol te laten spelen in het uiterlijk van een gebouw Een kantoorflat, woonflat, school of bioscoop zijn dan niet meer echt van elkaar te onderscheiden Tegenwoordig is er meer aandacht voor het herkenbaar maken van de gebruiksfunctie. Soms krijgen gebouwen een tweede leven en een geheel andere functie. Dan past de vorm soms niet meer bij de functie van het gebouw.

9.- Betekenis: welke associaties roept het gebouw op?

- ◆ status, macht
- ◆ veel uiterlijk vertoon (extravagant)
- ◆ gesloten bolwerk, vesting
- ◆ pure, abstracte architectuur.
- ◆ Open, toegankelijk gebouw
- ◆ Klassiek, traditioneel

Uit je antwoorden op bovenstaande vragen blijkt in veel gevallen al wel met welke categorie je het gebouw associeert.

Pure 'abstracte' architectuur is architectuur die weinig rekening houdt met bestaande tradities en niet echt verwijst naar de gebruiksfunctie Van Rietveld wordt wel gezegd dat hij abstracte architectuur maakt De overige categorieën spreken voor zich